

Klauwkapkar voor runderen: ontworpen door practicus Ferdinand Pluym (1959)

A hoof trimming mobile device designed by a Belgian veterinary practitioner for use in cattle introduced in 1959

L. Devriese¹, M. Van Aert²

¹Vakgroep Heelkunde, Anesthesie en Orthopedie van de Grote Huisdieren

²Museumcollectie Diergeneeskundig Verleden

Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Gent, Salisburylaan 133, B-9820 Merelbeke, Belgium

SAMENVATTING

In 1959 vroeg practicus Ferdinand Pluym in België een brevet aan voor een mobiel toestel voor de immobilisatie van runderen bij hoofverzorging en operaties. Gemonteerd op lichte auto-wielen en als aanhangwagentje mee gevoerd met de praktijkwagen werd dit een handig en uiterst nuttig middel om aan hoofverzorging te doen op de verspreide bedrijven. Algauw werden dergelijke 'klauwkapkarren' ook gebruikt door gespecialiseerde hoofverzorgers bij runderen.

ABSTRACT

In 1959, Ferdinand Pluym, a veterinary practitioner, patented in Belgium a handy model of an immobilization cart for hoof trimming and surgical interventions in cattle. This device replaced earlier models, which were heavy and difficult to handle, and, as it was built on car wheels, could easily be transported between farms. Afterwards, the 'hoof trimming carts' were mainly used for hoof care, both by veterinary practitioners and specialized hoof trimmers.

'Uitvinding van veearts te Oostmalle', zo luidde een titel in de periodiek *De Antwerpenaar* verschenen op 10 september 1959 (Figuur 1). De ondertitel verklaarde nader: 'Toestel om runderen rechtstaand te opereren'. De uitvinding van veearts Ferdinand Pluym uit Oostmalle (Figuur 2) was een zwaar ijzeren geraamte op autowielen gemonteerd. Dit toestel kon gemakkelijk meegevoerd worden als aanhangwagen bij de praktijkauto. Eens ter plaatse werd de kar rechtgezet en open geplooid zodat een behandelbox ontstond (Figuur 3). Een koe kon er vlot in geleid worden (Figuur 4), waarna zowel de achterste als de voorste poten dan konden opgetild worden en zo in een goede positie gebracht om de klauwen te verzorgen. Een uiterst nuttig maar lastig en, zonder goede fixatie, soms gevaarlijk werkje.

In het hiernavolgende citaat uit *De Antwerpenaar* lezen we hoe een en ander in zijn werk ging. 'Eertijds moest voor de verzorging van runderhoeven heel de buurt opgetrommeld worden om de dieren tijdens de bewerking in bedwang te houden. Die tijd hoort nu tot het verleden, althans voor Dr. Pluym uit Oostmalle die een heel merkwaardig toestel ontwierp. Talrijke

professoren zijn reeds naar deze Kempische gemeente gereisd om het opzienbarende toestel van nabij te kunnen bewonderen.'

'Op de Vondelhoeve in Sint-Lenaerts deed zich gisteren een ongeval voor dat alles samengenomen goed is verlopen. In onze aanwezigheid wilde dr. Pluym tonen hoe voorheen runderen voor de verzorging van hun hoeven dienden behandeld. Terwijl de koe met de leiband stevig werd vastgehouden, poogden twee landbouwerszonen de rechterachterpoot met behulp van een stok op te tillen. Het dier liet zich dat niet welgevallen en sprong plots wild in het rond met gevolg dat de flinke mannen ten gronde werden geworpen. Met uitzondering van een versplinterde klomp verliet alles gelukkig zonder letsels. Precies om dat soort ongevallen te voorkomen, verzekerde ons de h. Pluym nadat iedereen wat tot rust gekomen was, heb ik gemeend goed te doen een toestel uit te denken waarbij de veearts volkomen veilig en op gemakkelijke wijze zijn werk kan verrichten'.

Daarna volgde een demonstratie met het toestel die probleemloos verliep. Dr. Pluym was niet over ijs van één nacht gelopen. De krant schreef: 'De geestelijke

Figuur 1. Fragment uit het artikel in *De Antwerpenaar* dat de ‘uitvinding’ bekend maakte (Collectie Vliegende Bladen Merelbeke – Campus Diergeneeskunde).

Figuur 2. Metalen plaatje met de naam van de ootrooihouder en -nummer, in 2018 gefotografeerd op de Campus Merelbeke.

Figuur 4. Koe in de behandelbox op een Waaslands boerderijtje. Tekening door Jul Vuylsteke (Lokeren), gemaakt naar een foto.

Figuur 3. Gekantelde en opgeklapte kar.

vader heeft deze uitvinding ongetwijfeld talloze slapeloze nachten gekost. Dr. Pluym zocht naar een mogelijkheid die hem zou toelaten verschillende heelkundige bewerkingen uit te voeren op het rechtstaande rund, van tepeloperaties tot en met keizersnede, een operatie die in die tijd in het Vlaamse land steeds op het liggende rund uitgevoerd werd. Uiteindelijk werd het volgens zijn instructies ontwikkelde toestel de in de rundveehouderij alom bekende ‘potenkar’. Hoewel ontworpen om meerdere types ingrepen ter plaatse op de veehouderijen uit te voeren, werd het toestel bijna uitsluitend gebruikt voor klauwverzorging en -correctie. Pluym was ook niet aan zijn proefstuk toe: hij had al een nieuw type hoefsnijchaar ontworpen die blijkbaar ook goede diensten bewees.

Met dank aan Peter Stroo